

Opgave 1 Cyborgs

Neil Harbisson is geboren met een zeldzame afwijking: hij is volledig kleurenblind. In plaats van kleuren ziet hij alleen grijstinten. Hij weet nog goed dat het in zijn jeugd frustrerend was om niet te zien wat anderen wel zagen.

Neil koos voor een bijzondere oplossing: hij liet een camera op zijn hoofd monteren, die verbonden is met een chip in zijn schedel. De camera registreert kleuren en de chip zet die om in trillingen. Via die trillingen kan Neil nu kleuren horen. Als hij om zich heen kijkt, ziet Neil nog steeds alles in zwart-wit, maar tegelijkertijd hoort hij de kleuren van de dingen als verschillende geluiden.

Door zijn implantaat is Neil een cyborg geworden, een levend organisme waaraan technische onderdelen toegevoegd zijn die functioneren als onderdeel van het lichaam. Neils lichaam is hierdoor veranderd en dankzij zijn implantaat heeft Neil mogelijkheden die hij eerder niet had. Dit lijkt een ingrijpende gebeurtenis te zijn voor zijn identiteit.

John Locke vat de mens op als levend lichaam. Hij maakt vervolgens een onderscheid tussen 'mens' en 'persoon'.

2p 1 Geef Lockes definitie van 'persoon'.

Leg vervolgens met deze definitie uit of Neils persoonlijke identiteit door zijn implantaat is veranderd.

Filosofen geven verschillende antwoorden op de vraag of Neils persoonlijke identiteit is veranderd door zijn implantaat. Daniel Dennett heeft een functionalistische opvatting over persoonlijke identiteit.

2p 2 Leg uit dat volgens Dennett het zelf:

- bestaat als fictieel object en
- niet per se aan het lichaam gebonden is.

Neil noemt zijn implantaat een 'eyeborg'. Hij wende snel aan de eyeborg en doet hem nooit meer af, zelfs niet als hij slaapt of onder de douche staat.

tekst 1

Mezelf een cyborg gaan voelen was een geleidelijk proces. Eerst voelde het alsof de eyeborg me informatie gaf, daarna alsof hij me waarnemingen gaf en na een tijdje begon hij me gevoelens te geven. Vanaf het moment dat ik kleuren begon te voelen en dat ik in kleuren begon te dromen, vanaf toen voelde het alsof de eyeborg een onderdeel van mijn organisme was geworden.

naar: Dezeen Magazine - Interview with human cyborg Neil Harbisson - 2013



- 2p 3 Maurice Merleau-Ponty heeft een andere opvatting dan Dennett over de relatie tussen lichaam en zelf.
- Leg uit welke kritiek Merleau-Ponty zou hebben op Dennetts opvatting van het zelf.
- Beargumenteer vervolgens of jij vindt dat de manier waarop Neil over zijn eyeborg spreekt beter aansluit bij Dennett of bij Merleau-Ponty.

Neils eyeborg maakt bij sommige mensen negatieve reacties los:

tekst 2

De categorieën ‘mens’, ‘dier’ en ‘machine’ waren altijd duidelijk van elkaar gescheiden. Maar, ontwikkelingen op het gebied van kunstmatige intelligentie, cybernetica en genetica vertroebelen de grenzen tussen deze categorieën. Sommige mensen vinden dat ongemakkelijk. Neil ontvangt talloze boze mailtjes van mensen die het er niet mee eens zijn dat hij technologie gebruikt als onderdeel van zijn lichaam, of die het als iets onnatuurlijks zien.

naar: Nautilus - Encounters with the Posthuman - 2013

- De boosheid van de mailers kun je verklaren doordat zij uitgaan van een andere metafysische vooronderstelling over de menselijke identiteit dan Neil.
- 1p 4 Leg dit uit met tekst 2.

Ook de Australische kunstenaar Stelarc experimenteert met de mogelijkheden van technologische veranderingen van het lichaam.

Hij liet een ‘derde oor’ implanteren in zijn linkeronderarm (zie afbeelding hiernaast).



Dit oor wil hij gebruiken om via een ingebouwde

microfoon op internet met de rest van de wereld te delen wat hij ‘hoort’. Stelarc gaat ervan uit dat we in de toekomst allemaal cyborgs zullen zijn. Hij ziet het als zijn taak deze toekomst te onderzoeken. Het experiment van Stelarc roept bij veel mensen heftige reacties op.

- 1p 5 Leg met het voorbeeld van Stelarc uit dat de mens een dubbelzinnige houding heeft ten aanzien van techniek.

Net als Stelarc ziet Neil zichzelf als een voorloper op de toekomst. Dankzij zijn eyeborg kan Neil nu niet alleen normale kleuren als rood en groen waarnemen, maar ook 'kleuren' die normaal gesproken niet door het menselijk oog waargenomen kunnen worden, zoals infrarood en ultraviolet. Zo kan Neil met zijn eyeborg ook in het donker 'zien'. Neil zou willen dat alle mensen dankzij technologische uitbreidingen van het lichaam in het donker kunnen zien. Dan zouden we 's nachts geen lampen meer nodig hebben. Neil vindt dat mensen die niet in het donker kunnen zien een beperking hebben.

- 1p **6** Leg uit dat bij Neils eyeborg het onderscheid tussen verbeteren en genezen problematisch is.

Volgens Allen Buchanan worden discussies over de morele wenselijkheid van mensverbeteringstechnieken voor een belangrijk deel bepaald door voorstellingen van de menselijke natuur. Buchanan gaat in op de voorstelling van de menselijke natuur die uitgaat van een aantal vaste kenmerken die mensen met elkaar zouden delen.

- 1p **7** Leg uit dat deze voorstelling volgens Buchanan niet geschikt is om een morele beoordeling te geven van de verbetering van het zicht met de eyeborg.

Stel je voor dat we in de komende jaren stap voor stap elk onderdeel van ons biologisch lichaam vervangen door een verbeterde technologische variant. Zou je dan kunnen zeggen dat we aan het eind, als alle onderdelen vervangen zijn, nog steeds mensen zijn?

Het gedachte-experiment van 'het schip van Theseus' is in verschillende versies bekend. In een van de versies wordt het schip op volle zee stap voor stap vernieuwd totdat ten slotte elke plank van het schip vervangen is door een nieuwe plank. In dit gedachte-experiment draait het om kwalitatieve en numerieke identiteit.

- 3p **8** Geef aan wat het verschil is tussen kwalitatieve identiteit en numerieke identiteit.
Leg vervolgens met dit verschil uit welke vraag naar identiteit deze versie van het gedachte-experiment van het schip van Theseus oproept. Beargumenteer tot slot met dit verschil of jij iemand die voor elk lichaamsdeel vervangende en verbeterde technologische onderdelen heeft gekregen, nog 'mens' zou willen noemen.